RAAD VAN DISCIPLINE

Beslissing in de zaak onder nummer van: 19-639/DH/DB/D

Beslissing van de Raad van Discipline in het ressort Den Haag van 13 januari 2020 in de zaken 19-639/DH/DB/D en 19-640/DH/DB/D
naar aanleiding van het bezwaar van:

de deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Oost Brabant
ambtshalve

over:

1. Advocatenkantoor (…)
gevestigd te (…)
(19-639/DH/DB/D)
2. mr. (…)
advocaat te (…)
(19-640/DH/DB/D)
verweerders

1 VERLOOP VAN DE PROCEDURE

1.1 Bij brief van 18 juli 2019 heeft de deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement Oost-Brabant bij de raad van discipline in het ressort ’s-Hertogenbosch bezwaar ingediend tegen verweerster sub 1 (hierna: het kantoor) en/of haar verantwoordelijke bestuurder verweerder sub 2 (hierna: verweerder).
1.2 Bij brief van 16 augustus 2019 heeft de griffier van de raad van discipline in het ressort ’s-Hertogenbosch het Hof van Discipline verzocht om verwijzing van de zaak voor behandeling door een andere raad van discipline. De grond voor het verzoek is dat een partner van het kantoor, tevens collega van verweerder, advocaat-lid is van de raad van discipline in het ressort ’s-Hertogenbosch.
1.3 De voorzitter van het Hof van Discipline heeft de zaak bij beslissing van 2 september 2019 voor behandeling verwezen naar de raad van discipline in het ressort Den Haag (hierna: de raad).
De klacht is behandeld ter zitting van de raad van 9 december 2019 in aanwezigheid van (…), deken, vergezeld van (…), adjunct-secretaris, en mrs. (…).

2 FEITEN

Voor de beoordeling van de klacht wordt, gelet op de stukken en hetgeen ter zitting is verklaard, van de volgende feiten uitgegaan.
2.1 Verweerder is “verantwoordelijk bestuurder” geweest van het kantoor. Op een moment gelegen na de indiening van dit bezwaar is hij teruggetreden als verantwoordelijk bestuurder van het kantoor.

2.2 Het kantoor heeft, behalve advocaten en de in de advocatuur gebruikelijke secretariële en administratieve ondersteuning, ook medewerkers in dienst die door het kantoor worden aangeduid als “professional support lawyers” en die niet als advocaat zijn ingeschreven op het tableau.
2.3 De website van het kantoor is in het Nederlands opgesteld. Er is een optie die kan worden aangeklikt voor de Engelstalige versie van de website.
2.4 Op de website staat een link met de naam “Advocaten”. Als daarop wordt geklikt opent een pagina waarop de advocaten van het kantoor worden gepresenteerd. Onderaan die pagina worden ook de bij het kantoor werkzame professional support lawyers gepresenteerd (tijdens de zitting waren dat mrs. F en Van S).
2.5 Op de pagina “Advocaten” van het kantoor staat een optie “kies een advocaat”. Als daarop wordt geklikt dan verschijnt een lijst met de namen van de advocaten, maar ook de namen van de professional support lawyers.
2.6 Op de Engelstalige versie van het kantoor is het woord advocaat vertaald naar het woord lawyer.
2.7 Op de zitting hebben de raad en partijen bekeken hoe diverse advocatenkantoren hun medewerkers op hun websites presenteren, in het Engels en in het Nederlands. Naast de website van het kantoor zijn de websites bekeken van de kantoren Pels Rijcken, Stibbe, Houthoff, Visser Schaap & Kreijger, De Brauw Blackstone Westbroek en Stek. Op Pels Rijcken na zijn het de kantoren die verweerders in hun verweer onder de aandacht hebben gebracht.
2.8 Op de Engelstalige versie van de website van de Nederlandse Orde van Advocaten worden advocaten aangeduid met het begrip lawyers.

3 GESCHIL

3.1 Het geschil tussen partijen betreft de vraag of gebruik van de aanduiding professional support lawyer, voor (juridisch) medewerkers van advocatenkantoren die niet zijn ingeschreven op het tableau, misleidend is. Het bezwaar en het verweer daartegen zijn door de deken en verweerders gezamenlijk ingediend. Het bezwaar betreft volgens partijen een principiële kwestie waarover een uitspraak van de tuchtrechter wenselijk is.
3.2 Partijen wensen duidelijkheid over het onderwerp en de deken verzoekt de raad om bij gegrondverklaring van het bezwaar, primair, geen maatregel op te leggen. Indien de raad wel grond ziet voor oplegging van een maatregel verzoekt de deken om, subsidiair, een veroordeling in de proceskosten achterwege te laten.

4 BEZWAAR

4.1 De deken verwijt verweerders dat de aanduiding professional support lawyer, voor (juridisch) medewerkers van advocatenkantoren die niet zijn ingeschreven op het tableau, misleidend is zoals bedoeld in artikel 7.4 van de Verordening op de Advocatuur (hierna: Voda). Gebruik van de misleidende aanduiding is niet zoals het een behoorlijke advocaat betaamt, zodat tevens in strijd met artikel 46 Advocatenwet wordt gehandeld.
4.2 Ter onderbouwing van zijn bezwaar heeft de deken het volgende gesteld. In Engeland worden advocaten aangeduid met de begrippen solicitor of barrister. In de Verenigde Staten worden advocaten aangeduid met het begrip attorney-at-law. Lawyer geldt aldus niet als vertaling van het Nederlandse woord advocaat, maar betekent zoveel als jurist.
4.3 Bij beantwoording van de vraag of sprake is van misleiding gaat het echter niet om de vertaling van een Engels begrip naar het Nederlands, maar om de vraag op welke wijze het publiek het begrip professional support lawyer opvat.

4.4 De deken stelt zich op het standpunt dat het gebruik van (professional support) lawyer bij het publiek “een verkeerde en dus misleidende indruk zal wekken, in die zin dat het publiek bij het gebruik van de term “lawyer” direct zal denken aan het Nederlandse begrip “advocaat””. Volgens de deken wordt ten opzichte van het publiek, waaronder de (potentiële) cliënt “de onterechte suggestie gewekt dat de personen die als professional support lawyer aan het kantoor verbonden zijn, advocaat zijn”.
4.5 De deken heeft ter onderbouwing van zijn bezwaar verder gesteld dat de wijze waarop de website van het kantoor is ingericht verwarring wekt, omdat de professional support lawyers in beeld komen als wordt geklikt op het kopje Advocaten. De aanduiding professional support lawyer wordt ook gebruikt in de communicatie naar buiten. De deken stelt dat het gebruik van verwarrende aanduidingen, zoals professional support lawyer, zoveel als mogelijk vermeden moet worden.

5 VERWEER

5.1 Verweerders hebben aangevoerd dat het gebruik van de aanduiding professional support lawyer niet in strijd is met artikel 7.4 van de Voda, noch met artikel 46 Advocatenwet.
5.2 Volgens verweerders is, zakelijk weergegeven, het Nederlandse woord jurist de meest voor de hand liggende vertaling van het Engelse woord lawyer. Die laatste term “wekt niet zonder meer de associatie met het begrip advocaat op”. Het kan niet worden aangenomen dat “het in aanmerking komende publiek het zelfstandige gebruik van de term “lawyer” dan ook direct zal associëren met de Nederlandse functie van advocaat”. De associatie is geenszins aan de orde bij het samengestelde gebruik van de term met de woorden “professional support””. Het gebruik van de aanduiding professional support lawyer wekt niet de suggestie dat de medewerkers die deze functie bekleden advocaat zijn.
5.3 Uit de door verweerders gehanteerde rubricering op de website van het kantoor volgt dat de functie van professional support lawyer afwijkt van die van advocaat. Dat de professional support lawyers in hun communicatie naar buiten melding maken van hun functie is bedoeld om verwarring of misleiding te voorkomen. De professional support lawyers die bij verweerders werkzaam zijn afficheren zich “in het geheel niet als advocaat”.
5.4 Verweerders hebben erop gewezen dat ook andere advocatenkantoren gebruiken maken van de aanduiding professional support lawyer. Volgens verweerders is de aanduiding “daarmee zodanig ingeburgerd binnen de advocatuur, zeker bij kantoren die zich richten op de professionele zakelijke marktpartijen, dat van enige verwarring, laat staan misleiding, geen sprake is”.

6 BEOORDELING

6.1 Allereerst overweegt de raad dat de omstandigheid dat verweerder na het indienen van het bezwaar door de deken is teruggetreden als verantwoordelijke bestuurder van het kantoor niet in de weg staat aan de ontvankelijkheid van de deken in het bezwaar. Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid op dit punt is het moment van indienen van het bezwaar maatgevend. De deken is aldus ontvankelijk in zijn bezwaar voor zover dat is gericht tegen verweerder.
6.2 Gelet op de vaste jurisprudentie van het Hof van Discipline kan een klacht ook worden gericht tot een advocatenkantoor in het geval dat de verweten gedraging te maken heeft met de organisatie van het advocatenkantoor als zodanig en de verweten gedraging moet worden geacht er een te zijn van alle maten of bestuurders van het kantoor (ECLI:NL:TAHVD:2014:60). Omdat ter zitting is gebleken dat de beslissing om

gebruik te maken van de aanduiding professional support lawyer er een is (van het bestuur) van het kantoor, is de deken ook ontvankelijk in zijn bezwaar voor zover het tegen het kantoor is gericht.

6.3 De deken heeft zijn bezwaar gegrond op artikel 7.4 van de Voda. Dit artikel schept een norm waaraan individuele advocaten gebonden zijn. De raad zal het verwijt aan verweerders – misleidend gebruik van de aanduiding professional support lawyer – daarom toetsen aan de algemene betamelijkheidsnorm van artikel 46 van de Advocatenwet. Daarbij geeft de regeling van artikel 7.4 lid 1 van de Voda, die als strekking heeft dat advocaten hun (potentiële) cliënten en wederpartijen een juiste voorstelling van zaken geven over hun hoedanigheid en hun kantoor, invulling aan de algemene betamelijkheidsnorm.

6.4 De raad stelt voorop dat bij de beoordeling van het bezwaar niet maatgevend is welke betekenis 'native speakers' van de Engelse taal aan de aanduiding (professional support) lawyer geven, nog daargelaten dat binnen die populatie mogelijk verschillende betekenissen aan de aanduiding worden toegekend. Mede in aanmerking genomen dat verweerders ter zitting hebben verklaard dat circa 90 tot 95% van de cliënten van het kantoor Nederlands is, gaat het om de betekenis die de (potentiële) cliënten en wederpartijen van de advocaten van het kantoor aan de aanduiding verbinden.

6.5 Het kantoor gebruikt de aanduiding professional support lawyer enerzijds voor medewerkers die in aanloop naar een mogelijke advocatenstage al aan het werk zijn voor het kantoor. Deze medewerkers zijn in sommige gevallen nog (net) niet afgestudeerd. Anderzijds duidt het kantoor een gepensioneerde collega-advocaat die niet meer op het tableau staat ingeschreven, maar die nog wel eens werkzaamheden verricht voor het kantoor, aan als professional support lawyer. Het kantoor gebruikt de aanduiding aldus voor medewerkers met een zeer uiteenlopende staat van dienst en verschillende werkzaamheden.

6.6 De raad heeft ter zitting vastgesteld dat er kantoren zijn waar professional support lawyers overwegend intern worden ingezet; ze houden zich bezig met, bijvoorbeeld, kennismanagement of interne opleiding. Er zijn ook kantoren waar de professional support lawyer ingezet wordt bij de dossierbehandeling en ook cliëntcontact heeft. Bij de kantoren die tax lawyers in dienst hebben is niet altijd duidelijk of deze medewerkers advocaat zijn. Voorts duidt de Nederlandse Orde van Advocaten op de Engelse verse van haar website advocaten aan met het begrip lawyers.

6.7 De raad concludeert op basis van het voorgaande dat de functie van (professional support) lawyer (in Nederland) kan duiden op een grote diversiteit aan juridische functies, waaronder – maar niet zonder meer – die van advocaat. Het woord lawyer heeft aldus niet het onderscheidend vermogen dat nodig is om uit te maken of de persoon die met lawyer wordt aangeduid een op het tableau ingeschreven advocaat is of een andere juridische functie uitoefent.

6.8 De raad is daarom van oordeel dat het begrip lawyer wanneer dat wordt gebruikt door advocaten(kantoren) om daarmee medewerkers aan te duiden die geen advocaat zijn misleidend en verwarrend is. Een samenstelling met het woord lawyer, zoals professional support lawyer of tax lawyer, maakt deze verwarring niet minder groot en doet daarom niet af aan het oordeel van de raad.

6.9 De stelling van verweerders dat de aanduiding professional support lawyer voor juridisch medewerkers die geen advocaat zijn in de advocatuur ingeburgerd is – wat er ook zij van deze stelling – verwerpt de raad. Het gaat er niet om hoe de aanduiding professional support lawyer binnen de advocatuur wordt opgevat, maar om de betekenis die buiten de advocatuur aan het begrip wordt toegekend.

6.10 De raad is, kortom, van oordeel dat advocaten(kantoren) het gebruik van het woord lawyer voor het aanduiden van medewerkers die niet als advocaat op het tableau zijn ingeschreven moeten vermijden op hun websites en in andere uitingen, ongeacht de taal van de website of de andere uiting.
6.11 Wat betreft de wijze waarop de advocaten en professional support lawyers op de website van het kantoor worden gepresenteerd, overweegt de raad het volgende. Op de website van het kantoor staat een link met de naam ‘Advocaten’. Via deze link wordt een pagina geopend waarop de advocaten en de professional support lawyers worden gepresenteerd. Dit is naar het oordeel van de raad verwarrend en misleidend voor de (potentiële) cliënten en wederpartijen van het kantoor. Dat de professional support lawyers onderaan de pagina en door de aanduiding professional support lawyers gescheiden van de advocaten worden geïntroduceerd doet naar het oordeel van de raad aan deze misleiding niet af. Verder staat op de website van het kantoor een link met de naam ‘kies een advocaat’. In de lijst met namen die verschijnt als op de link wordt geklikt staan de namen van de professional support lawyers. Ook dit is misleidend.
6.12 Uit het voorgaande volgt dat het gebruik van de aanduiding professional support lawyers door het kantoor en de wijze van presenteren van deze medewerkers op de website naar het oordeel van de raad misleidend is en aldus niet zoals dat behoorlijk handelend advocaten betaamt. Dit betekent dat het bezwaar naar het oordeel van de raad gegrond is.
6.13 In de aard van het bezwaar, de omstandigheid dat het gaat om een principieel geschilpunt dat door partijen gezamenlijk aan de raad is voorgelegd en de door verweerders uitgesproken bereidheid om hun website aan te passen, ziet de raad grond om overeenkomstig het verzoek van de deken aan verweerders geen maatregel op te leggen.
6.14 De raad gaat ervan uit dat verweerders, naar aanleiding van deze beslissing, enerzijds het gebruik van de aanduiding professional support lawyer zullen staken en anderzijds dat zij de medewerkers die niet op het tableau ingeschreven zijn niet langer zullen introduceren op de pagina’s van haar website waarin de aanduiding advoca(a)t(en) voorkomt.
6.15 De raad ziet gelet op de aard van de zaak geen aanleiding een maatregel op te leggen.

BESLISSING

De raad van discipline:
- verklaart het bezwaar gegrond;
- bepaalt dat geen maatregel wordt opgelegd

Aldus beslist door mr. G.A.F.M. Wouters, voorzitter, mrs. J.G. Colombijn-Broersma, L.P.M. Eenens, P. Rijpstra en P.J.E.M. Nuiten, leden, bijgestaan door mr. A. Tijs als griffier en uitgesproken in het openbaar op 13 januari 2020.